СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I. Established 1893. TWO SECTIONS — SECTION 1.

Рік LIII. Ч. 246. Ню Йорк і Джерзі Сити, субота, 15. грудня 1945. No.246. New York and Jersey City, Saturday, December 15, 1945. Vol. LIII

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки. ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237—4-0807 Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS in the United States of America. FIVE CENTS elsewhere.

АМЕРИКА „ІМПЕРІЯЛІСТИЧНА" А НЕ ІДЕАЛІСТИЧНА...

Таке може вичитати секретар стейту, Джеймс Ф. Бирнс, як прибуде до Москви і загляне до совєтських газет, що „витають" його як висланника „могучої капіталістичної держави", що виявляє виразні „імперіялістичні тенденції" в Полудневій Америці, в Китаю, бажає задержати Ісляндію, та впливати на події в Ірані, Болгарії й т. п.

УКРАЇНА ЗА АМЕРИКОЮ

Україна заявилась в Лондоні за те, щоб осідок Організації Обєднаних Держав був в Злучених Державах.

РІЗДВЯНІ КАРТКИ УКРАЇНСЬКОГО АРТИСТА.

Журнал „Лайф" з 17. грудня 1945 помістив кольорові „різдвяні картки" різних країв і народів: Чехословаччини, України, Югославії, Голяндії, Злучених Держав Америки, Норвеґії, Китаю, Мексика, Чіле, Англії, Греції, Бельгії, Франції, Бразилії. На картках представлено моменти з різдвяних звичаїв. Україна представлена, як ідуть колядувати з звіздою. Автором картин є, як зазначує журнал, Джеймс Левицький з Голіс, Ню Йорк, що „малим хлопцем завжди малощо не відморожував собі носа, як ходив в Бофало, Ню Йорк, від хати до хати, співаючи українські колядки". Журнал зазначує, що ті різдвяні картки мали появитись в розпродажі цього року заходами „Америкен Артістс Груп, Інк.", але не можна було їх на час видрукувати через урядові обмеження щодо паперу. Тому появляться на ринку аж в наступному році.

ВИСИЛАЮТЬ І КОНТРОЛЮЮТЬ ВИСИЛКУ.

Рада Американських Поляків звідомляє, що люди в Польщі дістануть допомогу, вислану нею, а це 700,000 фунтів одежі і обуви, які прибудуть до Ґданська за який тиждень. Висилку перебере відпоручник Ради. Пакунки вислані на адресу американської амбасади. Відпоручник буде контролювати у Варшаві розподіл цеї допомоги.

ВІДГРОЖУЮТЬСЯ.

Православний митрополит Теофіль зажадав в Ню Йорку від поліції сторожі біля свого дому ізза погроз, які дістає від тих, які домагаються від нього, щоб негайно підчинив себе московському патріярхови Алексієви.

НОВИЙ УРЯД СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ.

На конвенції Союзу Українок Америки, відбутій у 20-ліття цеї організації у Філядельфії, в днях 8—10 грудня, вибрано новий уряд в такому складі: Олена Лотоцька, голова; три містоголови: Павлина Панамаренко, з Філядельфії, Марія Сена з Дітройту і Анна Бодак з Бруклина. Секретаркою рекордовою стала Катерина Ярош, фінансовою Ангеліна Банах, касієркою Марія Бабяк — усі з Філядельфії. Редакторкою органу „Наше Життя" осталася надальше Клавдія Олесницька з Ню Йорку.

ІНСТИТУТ ПСИХОЛЬОГІЇ.

В Києві мали отворити Український науково-дослідний інститут психольоґії.

„ЖАНДАРМ", ЩО ПЕРЕМІНИВСЯ В „КАТА".

Ф. Янушевскі, віце-президент Конґресу Американських Поляків, промовляючи в Дітройті про положення Польщі, казав, що американські поляки мають сумління чисте, бо вони остерігали уряд перед Советами і Сталіном, перед небеспекою „збоку кольоса, що його за царських часів брали за жандарма середущої Европи, а який під диктатурою Сталіна став катом цілої Европи, що загрожує тепер навіть і беспеці Злучених Держав".

„СЛОНЬ І ПОЛЬСЬКА СПРАВА".

Л. Цехановецка пише в газеті „Нови Сьвят" про нову книжку про Польщу в англійській мові, яка робить добру прислугу, бо переконує американця про „слушність польських претенсій". Такою книжкою має бути "THE CASE FOR POLAND", by Ann Su Cardwell. Вона щойно вийшла друком. Та, пише Цехановецка, так не є з многими іншими видавництвами про Польщу. Полякам, каже вона, закидають, що про щоб вони не говорили, то всюди бачать тільки Польщу. Так, що вже існує жарт про міжнародний літературний конкурс, що то розписав премію на працю про слоня. Француз написав на той конкурс книжку „Слонь і Любов", німець „Слонь і німецький мілітаризм", американець „Слонь і наша буджетова рівновага", а поляк — „Слонь і польська справа"!

БРИТІЙСЬКО-ФРАНЦУЗЬКИЙ СОЮЗ

Дійшло до згоди між Британією і Францією щодо Близького Сходу, а властиво Сирії й Лебанону, звідки заберуть обидві свої війська. Теж зобовязалися у тих справах разом поступати. Довгу ривалізацію покінчено отже без Советів, які хотіли посередничити, і в такий спосіб, що вже заповідають у будучині тривкий союз Франції з Британією.

КИЇВСЬКИЙ ХОР НА ЗАКАРПАТТЮ.

Державний український хор, що концертував два місяці в Карпатській Україні, повернув до Києва. Хор мав дати 55 концертів під управою композитора Вірьовки.

МЕДИЧНИЙ ІНСТИТУТ В СТАНИСЛАВОВІ.

Про такий пишуть советські газети. Має бути в ньому 200 студентів, головно „учасників Вітчизняної Війни".

ФІЛЬМА „ТАРАС БУЛЬБА".

Советські джерела повідомляють, що кінодиректор Олександер Довженко почав знімати першу кольорову фільму „Тарас Бульба", згідно з пляном, що його розробив ще перед війною.

МУЗЕЙ ІМ. Ю. ФЕДЬКОВИЧА.

У Чернівцях на Буковині відкрито літературний музей ім. Юрія Федьковича. В музею находиться бюст Федьковича, знайдений в однім буковинськім селі на піддашу селянської хати. Це так селяни переховували бюст перед румунськими жандармами.

ІВАН ТИКТОР — СКИТАЛЕЦЬ.

Бувший видавець українського щоденника „Новий Час" у Львові та таких видавництв як „Велика Історія України" та інші — Іван Тиктор — перебуває тепер як скиталець в Тиролю, звідки надіслано нам виданий ним маленький „Календарець на 1946 рік". Це кишеневе видання, але гарне. Є в ньому оповістка, якою І. Тиктор заповідає друк таких книжок: Календар-Альманах на 1946, Повний самовчитель французької мови, Словник українсько-французький та французько-український Повний самовчитель англійської мови (коло 500 сторін друку), Словник українсько - англійський та англійсько - український (коло 20,000 слів), Новий український співаник. Теж підготовляються до друку шкільні підручники і молитовники для молоді й старших.

ҐЕН. А. І. ДЕНІКИН В АМЕРИЦІ.

З Парижа прибув до Ню Йорку російський „білоґвардійський" ґенерал, А. І. Денікин, відомий з наїзду на Україну в 1919 році, коли то вживали його Аліянти, щоби знищити большевицьку владу в Росії. Кажуть, що він не пішов за тими російськими еміґрантами, що станули при „вожді" Гітлері, а був духом з тими, що боронили Росії у рядах совєтської армії.

ПОВІСЯТЬ 36 ЗЛОЧИНЦІВ

З 40 урядовців і доглядачів в концентраційнім таборі в Дахав 36 зістали засуджені на кару вмерти через повішення.

ВІДБУДОВА УКРАЇНИ.

Московська „Правда" звідомляє, що в Україні збудовано і відреставровано 99,559 домів.

ПАМЯТНИКИ ЛЕНІНА В УКРАЇНІ.

Московська „Правда" передає з Києва, що в Україні ставляться памятники в честь В. І. Леніна в Староконстантинові й Полоннім, а відреставровується в Камінці Подільськім та в Шепетівці.

З СОВЄТСЬКИХ САМОДУРСТВ.

Советські газети пишуть про різні плянування в Советах. Виходилоб, що плянують, а роботи ніякої. „Ізвєстія" з 11. жовтня б. р. пишуть, щоб хоч думали про такі реальні й так потрібні речі як парні, бож їх цілковито нема по многих районових центрах. Або є, як от в Полтаві, то на папері, бо ніби вже відреставрована, але з 10 збанками і двома відрами води на годину... Є і таке плянування як от полтавського виконкома Бондаренка, що рішив добитись в четвертій пятилітці будови цирку на 2,500 видців. За ним пішли подібні „плянування" в інших містах Полтавщини. От в одному з них нараховали фризиєри на пять літ наперед, скільки настрижуть волосся з голов і борід і укладають „серіозні пляни" на підставі такого розрахунку...

Ось таке пишуть советські газеви в Москві.

СКІЛЬКИ ЗГИНУЛО ЖИДІВ У ПОЛЬЩІ?

І. Борнштайн пише в жидівській комуністичній ґазеті „Єйникайт", що з жидівського населення Польщі, що виносило до війни 3,300,000 остало тільки 50,000 жидів. Доказує це статистичними числами.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

Кому за це подбати, як не молоді?

Амбіцією нашої молоді повинно бути, між іншим, теж і те, щоби поширити правду про Україну серед якнайбільшого кола американців. А найлекше це робити — при помочі доброї книжки. Старе покоління, що могло, те й зробило, а то ще й далі робить, поширюючи ту правду. Та молоде покоління має далеко краще поле до попису.

Поширювання такої правди це інтелігентна праця. І розумна. І патріотична з американського боку, бож Америка повинна знати правду про таку важну справу як українську, що була, є і буде в центрі европейської проблєми, хочби не знати як її закривали чи придушували.

Ми вже є в тому положенню, що маємо в англійській мові найконечніші публікації, потрібні для ознакомлення американців з українською справою. Треба тільки вміти їх уміло використати. Та щоб таке могло статись, збоку молоді, треба сперш її самій добре обзнакомитись з тими публікаціями. Тепер уже для неї немає давного виправдання, що, мовляв, не має в англійській мові ніяких авторитетних книжок про Україну, її минуле чи її культуру, чи про визвольні змагання українського народу. Тепер уже маємо такі книжки. Маємо й інші друковані матеріяли. Супроти цього молодь повинна тепер стояти напереді в акції поширення книжок та інших друкованих матеріялів про Україну та український нарід. Якщо той нарід та його минуле й його змагання захоплюють американців і заставляють їх до студій над Україною і писання книжок про неї, як це є от хочби з Вилйемом Чемберлином чи проф. Кларенсом Манінгом, то оскільки більше повинно це захопити американську молодь з української крови?

Приклад для інших наших вояків

"COURIER BUFFALO EXPRESS" з 9. грудня б. р. помістив вступну статтю, що є передрукована в „Юкрейнієн Віклі", в якій дається признання американському воякови з українського роду, Іванови Колотилі з міста Бофало, за його працю для допомоги українським жертвам війни, зокрема українським скитальцям в Европі. В статті підкреслюється, що молодий вояк щойно вернув з Европи, з німецької території під американською владою, де мав нагоду приглянутись власними очима нещасній долі українських скитальців. Він, як каже часопис, привіз багато фотографій, що вказують на те, що ті люди витерпіли. Часопис взиває поперти ту акцію, яку веде комітет, зорганізований для допомоги тим скитальцям, збираючи теплу одіж і обуву.

Отсе є добрий зразок тихої й ревної праці на місцях, скоро зорганізованої й добре веденої не тільки серед українського громадянства, але теж і серед інших американців. Теж добре, що така справа дістається до американської преси. Зазначимо, що мабуть помогло тому і це, що в тій акції є бувший американський вояк і очевидець, та ще до цього й енергійна та ідейна молода людина. Та таких не повинно бракувати і по інших більших чи менших наших осередках.

Як бачимо, то вернувші з Европи наші вояки можуть дуже прислужитись допомоговій акції, якщоб захотіли поступати в подібний спосіб, як це діється в Бофало.

„РОСІЯ НЕ ТІЛЬКИ МОСКВА, АЛЕ Й СИБІР!"

Таке представляли совєтські амбасади в Франції тим росіянам, що зголосилися тепер з власної волі й патріотизму вертати до Росії, до Москви, згідно з тим, що пише проф. С. Прокопович в „Новім Русскім Слові" з 31. жовтня 1945. Та, пишеться далі, многі з тих росіян подумали, що теперішна соціялістична Росія то не царська і, можливо, Сибір має вже інше значення. Проте таки чулися пригніченими, як почули вище згадане вияснення совєтських урядовців. Але так є, що з тих емігрантів, що зголосились вертати, ще ніхто не дістав досі згоди совєтського уряду на поворот. Теж пишеться, що є вже відоме, що як „визволено" Югославію спід німців, то в Білгороді повішено на стовпах вулиць біля 2,000 російських емігрантів. Знов з демократичної Чехословаччини, де російська еміграція мала свободу працювати для російської культури, але не могла творити протисовєтських організацій, звідомляють, що як тільки совєтські війська ввійшли на ту територію ,то діялись з тими емігрантами страшні речі. Біля 500 тих емігрантів втікло з російської зони до американської. Як тепер те все, пишеться далі, погодити з закликами Совєтів вертати „на родіну"...?

ПОМЕР О. М. ГАНКЕВИЧ — СКИТАЛЕЦЬ.

Американський вояк українського роду, Гері Полчі, звідомляє в листі до „Юкрейнієн Віклі", що відвідував український біженецький табор в Інгольштадті, в Німеччині під американською владою, де дізнався, що помер таборовий духовник, о. Михайло Ганкевич. Про цього священика була згадка в „Свободі" з дня 13. жовтня. Це парох з Стриганець коло Єзуполя, що втік перед большевиками з дружиною і 6 дітьми. Полчі пише, що його смерть викликала загальний сум і жаль, бо Покійний був загально люблений і шанований. Теж згадує, що перебуваючи на курсі в Англії, забрав звідтам пакунки з Америки, призначені для скитальців, і перевіз їх до таборів. Вони викликали велику радість, але те, що було в пакунках призначили здебільша на дарунки для дітей на св. Миколая. При кінці згадує, що в таборах благають надсилати українські книжки і часописи. Вони є тепер для них дуже цінним даром, бо всі спрагнені українського друкованого слова.

АЛЕКСІЙ ПРО ЦЕРКВУ В РОСІЇ.

Арх. Алексій, висланник московського патріярха до Америки, мав 27. листопада доклад в Гонтер Каледж в Ню Йорку, влаштований заходами „Рошен Вор Реліф". Говорив про „гріх недовіря", себто про те, що многі не довіряють тому, що говорять про Совєти такі люди як він, а в тому теж і про релігію в Совєтах. Казав, що „нарід і церква це два нероздільні елементи в життю російського народу". Зазначив, що червона армія розгромила ворога, але „ви є учасником разом з російським народом вінка переможців". Ще казав, що жиди „нарівні з многоплеменним російським народом грудьми обороняли російську землю". Підніс російську жінку, згадуючи за „рівноапостольську Ольгу" як джерело, з якого російська жінка черпає ніжну материнську любов, а рівночасно і безпощадність супроти ворогів. Алексій далі твердив, що церква в Совєтах є свобідна від якогонебудь вмішування збоку уряду. Навпаки, казав він, „церква користується збоку совєтського уряду довірям і зглядами". За це церква „дякує йому". При кінці сказав ще таке: „Остаючи православними, чуємося зобовязаними бути вірними совєтськими підданими не через страх, а з глибини душі".

Таке передає „Новоє Русскоє Слово" з 30. листопада 1945.